

Idee: Expertisecentrum Levensbeschouwing en Inclusie van Mensen met een verstandelijke beperking

De aanleiding

De gedachte om de mogelijkheid te verkennen voor een expertisecentrum/kenniscentrum rond zingeving, levensbeschouwing en mensen met een verstandelijke beperking is opgekomen uit ervaringen met onderzoek naar inclusie van mensen met een verstandelijke beperking door medewerkers van de Protestantse Theologische Universiteit Amsterdam (PThU) en van de Theologische Universiteit Utrecht (TUU).

Ter oriëntatie voerde André Mulder ([Dr. André Mulder - Algemeen - Protestantse Theologische Universiteit \(pthu.nl\)](#)) gesprekken met geestelijk verzorgers, de werkveldraad van de VGVZ, predikanten, belangen/support-organisaties voor mensen met een verstandelijke beperking (Sien, Dit Koningskind) en diverse zorgaanbieders (Sprank, Aveleijn, Profila Zorg, s' Heeren Loo). Daarin kwam hij de vraag naar de beschikbaarheid van kennis rond geloof/zingeving/ethiek op het spoor.

Het onderzoek van Koos Tamminga aan de TUU ([Promotie Koos Tamminga - Theologische Universiteit Utrecht \(tukampen.nl\)](#)) naar inclusief geloven in Vathorst liet ook de behoefte aan kennisontwikkeling zien. De TUU wil net als de PThU met dit thema verder en bracht een handreiking voor gemeenten uit (*Kerkzijn als antwoord*). Een eerste stap is het gezamenlijke PThU/TUU promotietraject *Beyond Inclusion* dat de ervaringen van mensen met een verstandelijke beperking met geloofsgemeenschappen theologisch centraal stelt. Dat is op 1 oktober 2023 van start gegaan met Willemijn Koivunen als onderzoeker. Daarmee is het proces ingezet naar voortgaande kennisontwikkeling.

De bedoeling

Wat zouden de drie functies van een expertisecentrum/kenniscentrum moeten zijn?

1. Bestaande kennis bijeenbrengen

Uit een inventarisatie van André blijkt dat er behoefte is aan een plaats waar materiaal verzameld wordt en te vinden is rondom spiritualiteit, levensbeschouwing, geloof, ethiek en inclusief kerk-zijn m.b.t. mensen met een verstandelijke beperking. Er bestaat (heel) veel materiaal, zoals boeken, brochures, websites, methoden, ideeën, handreikingen, catechesemateriaal, ideeën over de specifieke vormgeving van kerkelijke rituelen, onderzoeksrapporten, voorbeelden van good practices etc. Het zit echter in persoonlijke dropboxen, ligt in archieven van organisaties of staat verspreid op diverse websites. De behoefte aan toegankelijkheid van materiaal is er bij professionals als geestelijk verzorgers, predikanten, kerkelijk en pastoraal werkers, persoonlijk begeleiders. Maar ook bij ouders, ouderorganisaties, ethische commissies en bij mensen met een beperking zelf. Het expertisecentrum/kenniscentrum brengt dit materiaal bijeen, ordent het en maakt het beschikbaar in een kennisbank/website.

2. Nieuwe kennis ontwikkelen

Er is behoefte aan voortgaand onderzoek op het terrein van geloof, spiritualiteit, levensbeschouwing en ethiek in relatie tot mensen met een verstandelijke beperking. In onze contacten zijn vele onderwerpen genoemd rond gemeentezijn, inclusief samenleven, pastoraat, liturgie, catechese, palliatieve zorg, zorgethiek, diaconaat, good practices, theologische visieontwikkeling op kerkzijn, levensbeschouwelijke visieontwikkeling op geestelijke verzorging. Ook werd gepleit voor onderzoek naar de zorg voor met name jongeren met een licht verstandelijke beperking die een maatschappelijke uitdaging vormen.

Het is in onze ogen belangrijk dat onderzoek op deze terreinen geborgd wordt door blijvende aandacht van onze universiteiten, zodat de voortgaande kennisontwikkeling een agenderend en wervend effect kan hebben en weer kan leiden tot nieuw en relevant onderzoek. Een [kenniswerkplaats \(Dr. André Mulder - Kenniswerkplaats Sociale Inclusie Mensen met een Verstandelijke Beperking en Geloofsgemeenschappen - Protestantse Theologische](#)

[Universiteit \(pthu.nl\)](http://pthu.nl)), het beschikbaar stellen van promotieplekken en post-doc onderzoek en het opnemen van deze thematiek in onderzoek-zwaartepunten in relatie tot de bredere onderzoeksagenda's van de PThU en TUU en van de beleidsagenda van zorginstellingen draagt bij aan borging. Vragen kunnen komen van professionals in de zorg, geloofsgemeenschappen, instellingen, belangenorganisaties van bijvoorbeeld cliënten, geestelijk verzorgers en andere betrokkenen.

3. Kennis verspreiden

De bijeengebrachte en nieuwe ontwikkelde kennis kan actief beschikbaar worden gemaakt in colleges, lezingen, advisering van geloofsgemeenschappen en zorginstellingen, actie-onderzoek voor praktijkinnovatie, conferenties, trainingen, workshops, conferenties en studiedagen. Deze valoriserende activiteiten – gedragen door de kennismakelaars van de betrokken universiteiten – hebben professionalisering en innovatie ten doel.

We zien een dergelijk expertisecentrum als bijzonder relevant:

- als motor voor kennisontwikkeling over een groep medemensen die in wetenschappelijk onderzoek naar zingeving onderbelicht
- als steun voor professionals die informatie zoeken over geloof/levensbeschouwing/zingeving
- als aanjager van sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking
- als bijdrage aan de theologische disability studies, disability theology
- en daardoor als kennisbron voor op zingeving gerichte praktijkvernieuwing in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking

Het proces

Samen met maatschappelijke partners als zorginstellingen, belangenorganisaties en kennisinstellingen willen de universiteiten een kwartiermakersproces ingaan.

Aan het eind van dit proces is duidelijk

- Wat de doelen zijn van het expertisecentrum;
- Welke activiteiten binnen het expertisecentrum worden verricht;
- Wie die activiteiten uitvoeren;
- Waar die activiteiten worden uitgevoerd;
- Hoe die activiteiten worden georganiseerd;
- Hoe die activiteiten worden gefinancierd;
- Wie de beoogde afnemers zijn;
- Wie de dragende partners zijn van dit expertisecentrum;
- Hoe de belangen van de dragende partners worden geïncorporeerd in dit centrum;
- Hoe het expertisecentrum wordt bestuurd;
- Waaraan kan worden afgemeten of het kenniscentrum succesvol is;
- Wat de beslissende randvoorwaarden zijn voor de start van een expertisecentrum;
- Hoe het voortbestaan van het expertisecentrum is geborgd.

We hopen dat uw organisatie aan dit proces een bijdrage wil leveren.

André Mulder